

Korta anmärkningar vid Samtalet emellan en resande och en Stockholms-bö ang...

Alströmer, Clas,

National Library
of Sweden

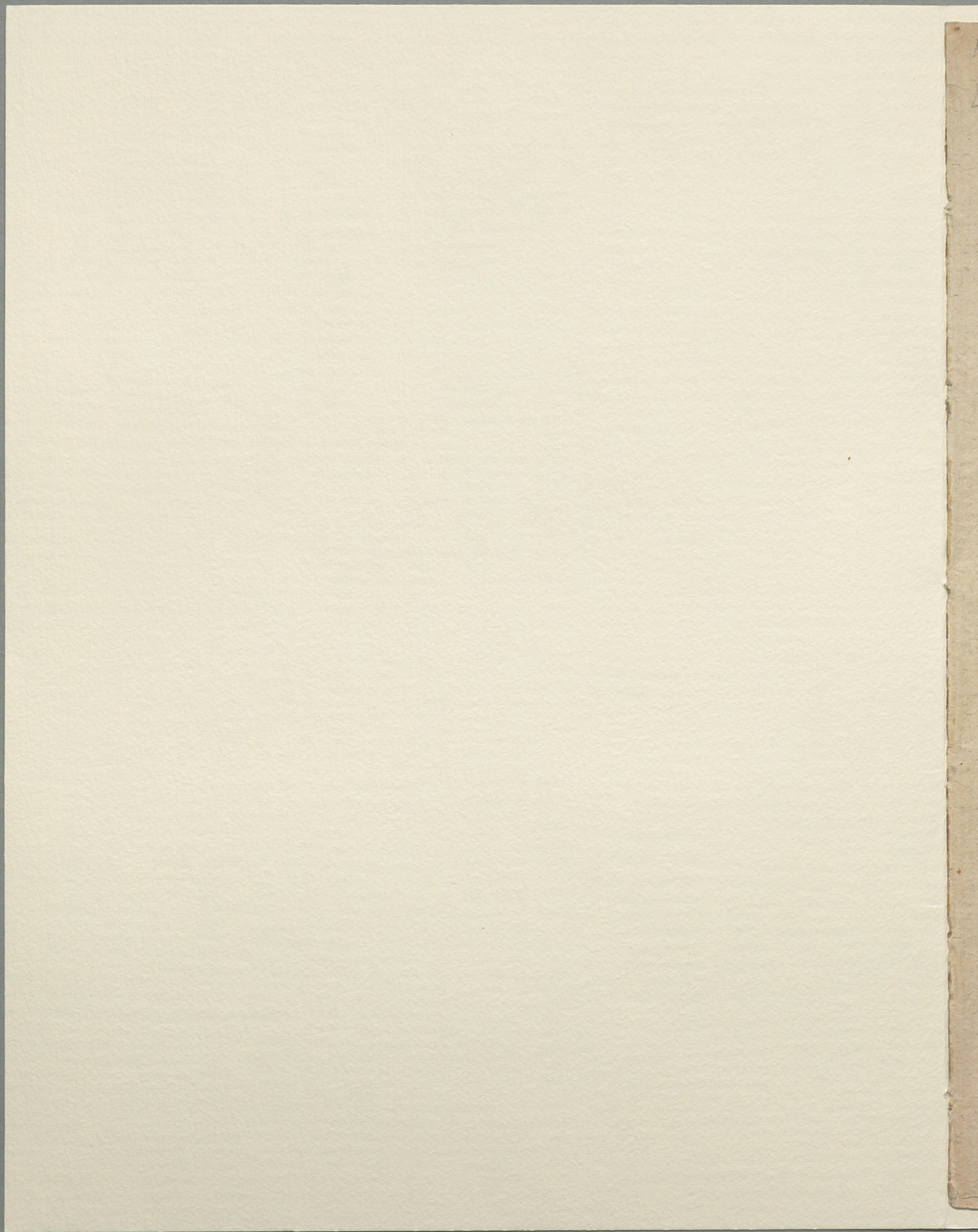
ALSTRÖMER, C.

Ex. A

Sve Paul
Polih chae
Baekwa's
(Be)

1700-1829

1769

Korta
Anmärkingar

Bid

Samtalet emellan en resande och en Stockholms-bo
angående Wärel-briften.

Antingen Philolali orolige ände, som med respas i fickan ännu ej torde hafwa begynt den andra flocken af sina qwäden, eller någon annan af M. Z. samfund lär nyligen flyttat i en Stockholms-bo, och upvärmes til godt slut, under discours med en resande, den gamla Wärel-Nytaren, Wingleri-systemen och Köpmannas winsten, hwilken sednare i synnerhet, under den wanliga Patriotiske Lärden, så mycket swhelsfätter hans afwundsfulla själ, at lofliga närings förwandlas til en härswa af swarta anläggningar, och Swenska Inbyggare göras til idel Judar. Til all lycka är denna ettersoppa nu för tiden så granfsad, at hon med själ fastas bland affrådet, och es huruwäl det icke lönar mödan at följa denne gymnaren på sina spor, dock som några ställen uti hans Dialogue äro så ogrundade och illfne, som deklituerade från practique och sens commun; så har jag, både af egen öfwerlygelse och för de ensaldigas uplysning skull, ej kunnat undgå at låta helt korta anmärkingar deröfwer här inflyta.

På 4:de sidan ställes Bancosedeln och i Sp. N.d. såsom Synonima på en Myntfot. All esiertanka qwäfwes härwid, då förfatningen skall rå uppå den öfwerlygelse, som jag har om min wälfångne ägendom; de äro likwäl så til materien som halten olika, och det som felar lär med förordningar allena omdjeligen kunna hjelpas. Skall et Credit-mynt absolut wara jämhaltigt med silfret i handen, bör Förordningen som practicable falla i ögonen, och då följer öfwerlygelsen af sig sjelf. Liknelsen af en Jude, som klipper Ducater och en Undersäte som är återhållen at engagera sin ägendom uti en förordnad valeur

X

in-

intrinsicque af Representativer, är ju orimelig: Kan någon fri taga påläggas at förkasta försiktighetslagen och med tillstutne ögon anman et numerairt värde för et reelt, förqvåfwa af en blind patriotisme all estertänka, och understödja en författning i förtid, med tillsats af sin wålsfärd. Uti 5:te frågan röjes en nåswis Discipel, och swaret därpå en lika kittlig Preceptor. En olycka, som thywår i flere föreläsnings-hus tagit för mycket öfwerhanden. De deputerades swar *) är ock helt förwändt för allmänheren uprepadi; ty utlänningen hade icke lemnat walet af sine Bancosedlars förwandling i de handlandes händer, utan sjelf besörgt derom genom inköp af Producter, hwarigenom wärlar på beursen blefwo minskade.

En ärlig man fördrar Lagrar, slåtade af Medborgares wänskap och förtroende; sådana grönka ännu för en sen efterwerld, då egen nytta och stånd wisna på kort tid. Det wärdigaste göromål för alla Nationers Riksmån är, at wårda Fädernes Land och Medborgares Rätt fram för andras; och huru skal rättwisian främjas, om man skulle neka en främmande man Valuta för en Bancosedel, som honom i händer kommit, och som för upköpte producter, i skället för anwifningar på Riksd., i betalning gifwes. Sätt hwad stämpel som håist på sådane Commissionairer, deras göromål har förswar i Natur och Folklagen och wäntar en räkenskapsdag utan bekymmer.

Jag wet just icke hwad Herr Tottie ment för moyens som kunnat tillkynda öf någon avance på Utlänningen, i fall det icke ålegat handlande at lyda Förordningen, men jag håller hans Intension för god och löstlig, som gick derpå ut, at förtjena uppå främmande, och det kan ju ingen Hedninge afwunda sine landsmän; emedertid påtager sig Auctoren, med sin wanliga djerfhet, at efter egen fantasie in för Publicum förklara en hederlig mans sålde ord för et Kongl. Collegium, öfwer hwilka ord, om det behöfdes eller de ej begrepos, ingen annan än Kongl. Collegium tilkommer at ässa och Herr Tottie at gifwa förklaring. Samma kittlighet yppar Auctor straxt bredwid öfwer Herr Dassaus yttrande: at utlänningen uppå öf trasserar i
fop.

*) Jämte för Kongl. Maj:ts och Rikens Råds, jämte Kongl. Commerce-Collegii tryckta Protocoller och Betänkanden om brist på wärlarna, som finnas til köps i Bollådan wid stora fyrstobrinken, för 2 daler 8 öre kopparmynt.

Kopparmynt, som för Auctorn är obegripeligit. Han tillägger, at sådant ju intet kunde ske, utan at någon öppnade för honom en Kopparmynts-räkning i böcker, och deruti har han rätt; ty sådane finnas hos de fleste handlande i Riket, som med främmande Macters undersåtare äro i Commissionshandel engagerade; men som ofwänföre är sagt, utan at gå i de utwägar, hwarigenom en utländskt man förskaffat sig wåre Bancosedlar, kan ju ingen hindra honom at realisera dem efter godtycke, så länge utwägar gies at förwandla dem innom Riket ut Producter, Uctier eller ägendor.

Wår oberäntke Auctor har detta oaktadt ingen försyn, at på sådane allmänt kände och wedertagne Handelsbruk göra en hopy hederlige Medborgare, som emottaga främmandes ägendom i förwar, til en skamläck för hela Riket, som orden lyda. Blifwe din lott min wån en tidig ånger öfwer din bitterhet, och icke den lön, som din ofred förtjenar. Månne det icke skulle fågna så mycket en Swensk handlande, som en okänd Auctor, at se Bancosedeln och Riks-crediten, icke allenast i Dannemark, och Norrje, utan ock på alla de ställen dit deras Connexion hinner, kunna gälla och löpa som specie-mynt? Detta likwål allena, och då dese sedlar endast insändas til inköp för wäplar och Producter, är et osäkert teckn til et pari wärde hos utlåningen. Det är klart, at ägaren wil realisera sine Bancosedlar, som komma icke hit för wår rörelses beqwämlichkeit skull, utan under föreskrift, huru de skola användas. Wid sådane tilfällen kan man ej heller undgå at öppna för utlåningen en Kopparmynts-räkning, som Auctorn i sin yxa med så skamlösa fårgor afmålar. Et påtageligit bewis af des tankesätt fins widare på det stället, hwarest påstås, at bättre varit för Riket om Swenske Köpmän 1763 gjordt banqueroutte, lika som de utländske. Et förwändt skäl, som hindrade projectet, följer straxt på detta infallet, nämligen om wäpelsstadgan då icke sådt en örfil hade Riket nog varit frälst. Gud! lof! det är ännu icke förloradt, men örfilen lär bestå deruti, at då denne stormen skakade credit och handelsrörelse, blef wäpelsstadgan til des bokstafweliga innehåll och utbela sin widd i wärkställighet satt, de så kallade wingleri-wäplar från realiteten åtfilde, och dymedelt många 1000 Riksdal. med mera heder och lika fördel för Nationen och enskildte personer frälste, samt

wid slutet med Utlänningen riscontrerad, än eljest varit möjlig. Om någon particulier gifwit anledning til denna granskingen, borde han i stället för rodnad och blygd njuta tack och belöning; men i händelse likväl at et sådant steg ock varit bättre, finner man dock ingen lag som pålagt enora at följa det samma; den wore ock en däre som gjorde sin välfärd til et offer, så länge något hopp om ära och frälsning wore öfwer. En Wäder-Calcul följer straxt härpå, som wäl endast skall wara nämnd för den enfsldige, men just för dem bör saken uplysas; ty för folk af insigt behöfwer den icke förklarad. Exemplet är detta, om N. N. gifwit sin Revers til Utlänningen A:o 1763, då Cours war 84 mark, med en Stats-Contoires obligation af 10500 daler i underpant, skulle Junehafwaren derpå efter 2me års förlopp wunnit 500 Riksdaler, uppå Swenskt man och Riket genom Courten. Huru illa hänger icke detta ihop? när Utlänningen får Riksdaler; som förskrifningen kräfwer, blifwer ju han icke rikare än han war förut, och i fall den efter 42 mark förpantade sedeln icke återbars, kunde ju ingen Riksdalers betalning äga rum. Det är ömkeligt, at et Publicum med så barnslige upgifter skall liksom insulteras; men hwad gör icke skrifflådan, i synnerhet om den med Stat och lön betalas. Dömmen Läsaren sjelf, med hwad skäl uppå sådana bewis den resande mannen utropar de orden: En ogudaktig hushållning med det arma Fäderneslandet. Nog må jag tillsä, at det är illa tillståndt, men dock på helt andra grunder: Enskylt slätt hushållning och be dragare innom öf sjelfwa hjelpa wackert til totaliteten, i synnerhet sådana, som, sedan de mist all credit, äro nödsakade at söka födan af Tryckfriheten, uphäfwa sig til Patrioter och dömma om Land och Folk med en deras förbindelser wärdig dristighet. Hwad Herr Dafflau ment dermed, at man i brist af wäpplar någre Postdagar å rad, wore nödsakad at exportera med förlust, kan för ingen, som är handels-kunnog, wara någon gåta, fast än war raisonneur icke förstår uplösa henne för sin resande Landsman; nog af at man bör förmoda Kongl. Commerce-Collegium ej kan wara ofunnigt om saken; i anse händelse är ingen twiswel, at ju Herr Dafflau wid påfördran låter gifwa nöjaktigt besked derom. Köpmanckap måste wist icke wara något trolleri; ty hela Landet af alla stånd äro med detta folkslag upfylt, änskönt de fleste dertil hwarcken äro classificerade eller med

med Borgerlige onera försedde; sålunda kan man med tåmmelig säkerhet sluta, at ock sjelfwa Auctoren, i sin Profession gjordt någre Handelswänningar, som gementigen hånder med ungdomen, som wid en mindre application och underbådning gådt til någon annan syfta i werlden; förkofringen är trög eller mislyckas genom slätt Conduite eller oförstånd, men då kastar han om til en slags handel, hwilken han ser den ringaste Wångelsskan kunna hafwa utkomst wid, ej altid besinnandes, at Handelsståndet, som dras med många flere medråflare än det eivile, måste söka en distinction genom practique på oändelike nya brancher, som efter förmögenheten kunna utwidgas til alla werldsens delar. Blifwe då den en handlande, som hafwer hog dersföre, emedan fältet är så widsträckt, allenast det skjer genom ordentelige wägar; men det bör wara långt ifrån honom at nyttja med en be-
drägelig affikt Medborgares credit:

Hwad är wärel Cours? så öpnar den resande Mannen sin 15:de fråga för Stockholms boen, som swarar med samma djup-
sinnighet som förut, obegripeligen; jag undantager likwäl de första rader, som innehålla, at Wärel-Cours i Sverige och andra Riken är ej et och det samma. I allmänhet håller jag för min del Coursen wara et pris på andra Nationers mynt, hvars wärde ökes eller minskas efter Handelsställningen och indrägt; det är den säkraste måttstock, hwarefter et Lands handel mot andras jämföres. Mynt är påhittadt at årsätta en breift af waror, med hwilka et Land icke är tilräckeligen försedt, och som handel gör myntet rörligt, så flyttar det lättast ifrån de ställen, hwarest waru-mängden til utbyte icke förstår. Coursen emellan Frankrike och Holland är 54 groot p. Erona, emellan England och Holland 34 fl. p. Liv. sterl. En fjerdedel, en half, stundom flere procents skilnad förkunna en under eller öfwer-balance i handel mot hwaran; hälft silfret, hwaruti betalningen skjer, är på bägge ställen i det nogaste likhaltigt, och genast, uppå Banque-
rernes credit i hwad myntsort som åstundas, at tilgå.

I Sverige, säger wäl Auctor, har man ännu intet kommit öf-
werens hwad Wärel-Cours är; här anföres ock flere gisningar, som
ingendera i hans sinne duger. Den endaste som omsider af honom för-
den rätta antages är den, at Swenske Grofhandlare äro sjelfwe
Coursens uphofsman; stundom skapa traslenter och remittenter ho-
nom

nom efter behag, Fyra och byta, hjälpa den ena fram för den andra, med flere sådane perspectiver, som 2:ne hela sidor innefatta. Det skulle blifwa et owardigt ämne för en ihederlig man, at wederslägga en så oförsynt tadelare, hålstredan af någre ställen, i detta omog-
 ne samtal, ofwanföre i bewist är, at han intet känner ämnet af sin friskläda. Til uplysning bör dock något tilläggas om vår Swenska Wäxel-Cours, sådan den nu är. Ingen lär ju neka dertill, at specie mynt, som utomlands genom wäxel eller assignation anwises, blifwer här betalt med Swenska Bancosedlar; skulle nu så hända, at flere handlande kunde iestämna i den försäreliga ligan, at dyrka i Riksdaler öfwer det wärde, som öfwerlygelsen om en närwarande specie Banco-Fond medgifwer; så försök at gie Utlåmningen rembours med sedlar in natura, som Auctorn berättar gå an i Dannemark och Norrie, eller köp för dem hwad hålst behagas til export, så gör räkningen sig sjelf, och 3:dje mannen slipper at sitta emellan för ohemula insimulationer; tycker man ej om projectet, under förewändning at exporteuren redan uphandlat det redbaraste, så tänk på saken nästa år, då du har samma rättighet öppen; will det då icke heller slå in, så må du fylla dig sjelf, och den som skaffat dig en Wäxel-Cours, som med den bästa patriotisme af particuliere män allena icke står at souteneras. Vår Cours utan specie mynt är således rätteligen et pris på Bancosedelen. Om Banquens förmögenhet är ingen fråga, men wäl huru den är fördelt, och på hwad tid allsammans efter sedelstockens storlek kan inslyta. Dese äro de reflexioner som förekomma wid saknaden af en contant tilgång, uti hvars och ens förmögenhet, hwilken är nerlagd uti Banquens wärd.

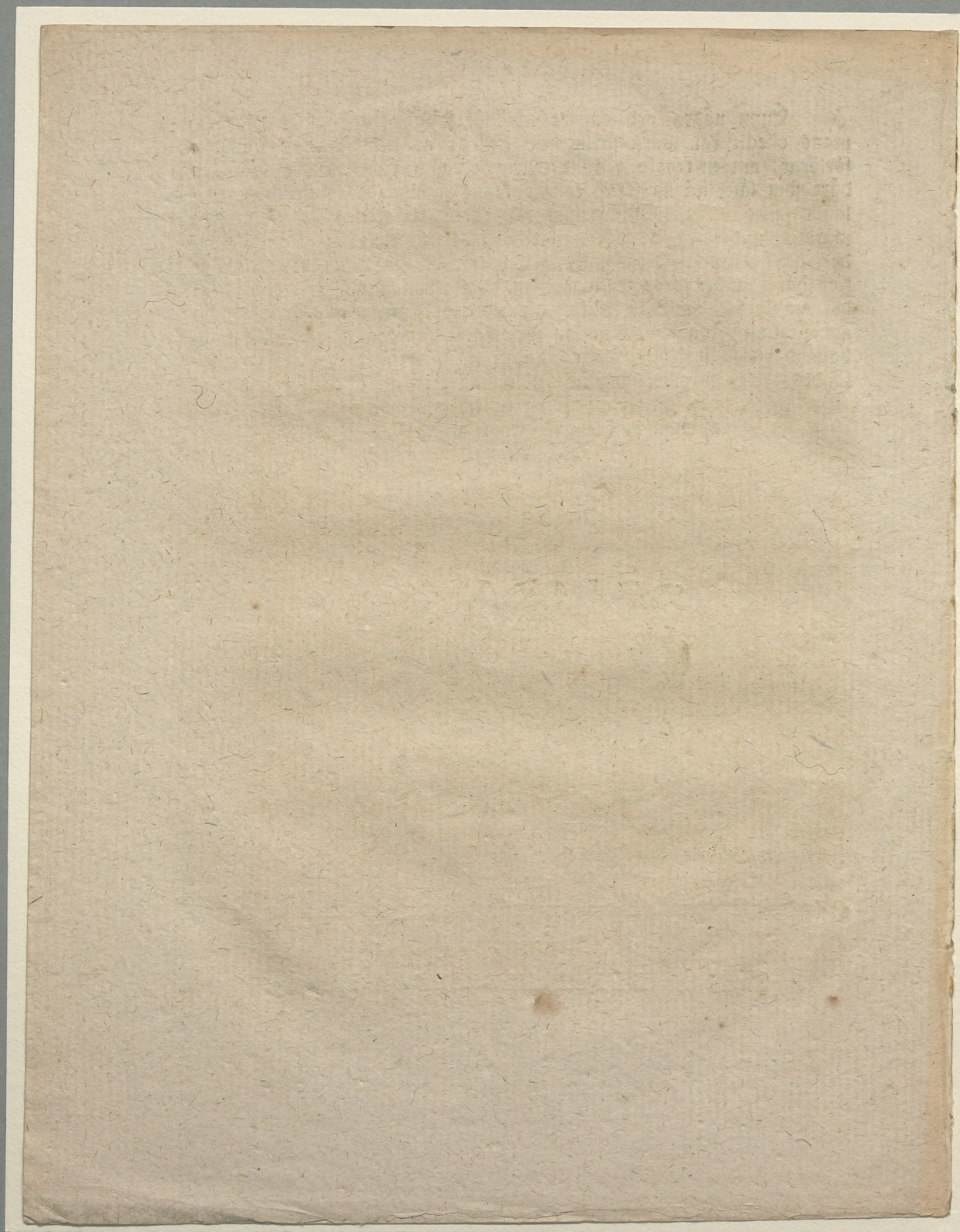
De största wärks Actier och representativer utomlands hafwa sine pris och agier: intet fins deribland som öfwerträffar vårt uti säkerhet och styrka. Jag är ock öfwerlygad derom, at med så mycken uplysning wi nu fådt om nödwändigheten af et försiktigt och Oeconomist Maniement, detta Landets prydnad vår Banque snart skal blifwa åter förhulpen til sin independence, och med egen credit möta illwillares anläggningar. Dese så tankar öfwer Wäxel-Coursen och des relation med myntet äro mig lika som astwungne af det magra swaret på frågan, hwad är wäxel-cours?

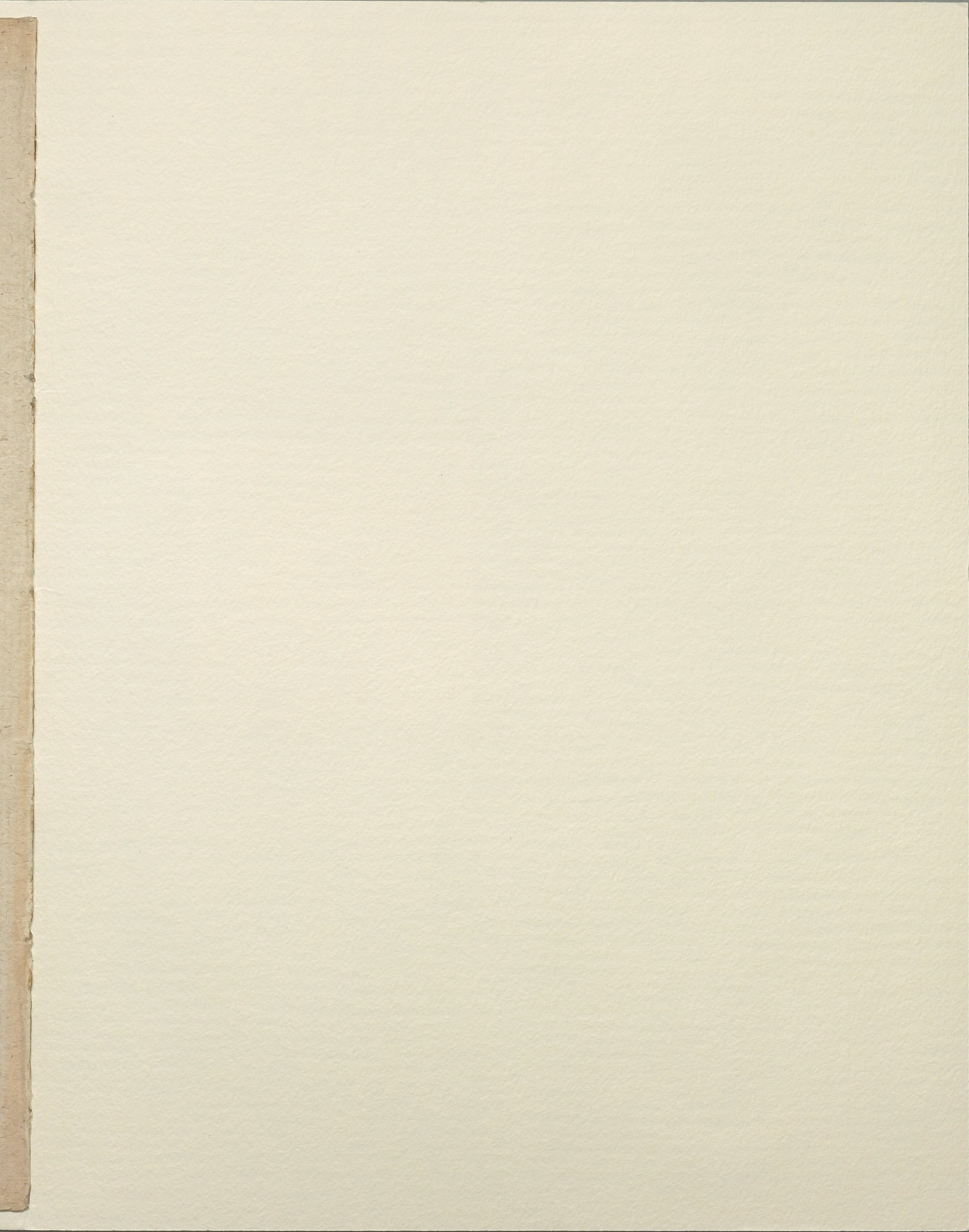
Ännu några ord om de makelösa hypotheser, at en Köp-
mans credit kan vara farlig för Riket; at Utlänningen ej mycket
förlorar, om en trasent skulle vara bedragare; och at den wore en
dåre som låter inbilla sig at en Köpmans namn gifwer credit utom-
lands, med mera. Wiste man Auktorns Caractere, wore mödan
värdt at undersöka, om icke han och hans gelikar i Professionen kun-
de i alt fall intaga deras ställen: Et förloradt förtroende hos hederligt
folk här i landet torde trycka honom, som genom utländsk credit kun-
de reableras, om NB. Riket dermed wore tjent, och hans namn
acceptabelt. Jag är ock nästan förwischad derom, at vår Stockholms-
bo wid en så lyckelig catastrophe skulle sjunga til de Swenska Hand-
landes heder en glädjesång ur hel annan ton, än detta hans samtal
lyder, och gifwa anledning til en ny Dialogue, hwar-
af man dock endast ärnar antaga rättvisa
och sanning.

Stockholm,

Tryckt hos PETER HESSELBERG, 1769.

National Library
of Sweden

LÄSESALSLAN

60001000343379